

The Holy See

PAPA FRANJO

OPĆA AUDIJENCIJA

*Trg sv. Petra
Srijeda, 20. rujna 2023.*

[[Multimedia](#)]

Strast za evangelizacijom: vjernikov apostolski žar. 21. Sveti Daniel Comboni, apostol za Afriku i prorok misije

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Na ovom putu katehezâ o evangelizacijskom žaru danas ćemo se zadržati na svjedočanstvu svetoga Daniela Combonija. On je bio apostol koji je izgarao od žara za Afriku. O tamošnjim je narodima napisao: „osvojili su moje srce koje živi samo za njih“ (*Scritti*, 941), „umrijet ću s Afrikom na mojim usnama“ (*Scritti*, 1441). Baš lijepo!... A njima se ovako obraćao: „najsretniji dan u mom životu bit će onaj u kojem ću moći dati život za vas“ (*Scritti*, 3159). To su riječi osobe zaljubljene u Boga i braću kojima je služio u svom misionarskom poslanju. Neumorno je podsjećao da „Isus Krist je patio i umro i za njih“ (*Scritti*, 2499; 4801).

Sve je to izrekao u prilikama obilježenim užasom ropstva, kojemu je bio svjedokom. Ropstvo svodi čovjeka na stvar i čovjekova se vrijednost svodi na to da bude nekome ili za nešto koristan. Ali Isus, Bog koji je postao čovjekom, uzdigao je dostojanstvo svakog čovjeka i raskrinkao laž ropstva. Comboni je, u svjetlu Krista, bio svjestan zla ropstva; shvatio je, k tome, da je socijalno ropstvo ukorijenjeno u dublje ropstvo – ropstvo srca, ropstvo grijeha, od kojeg nas Gospodin oslobađa. Kao kršćani smo, dakle, pozvani boriti se protiv svakog oblika ropstva. No, nažalost,

ropstvo, kao i kolonijalizam, nije neko nešto što pripada prošlosti. U Africi, koju je Comboni toliko ljubio, danas razdiranoj mnogim sukobima, „nakon političkog, pokrenut je jednako porobljavajući 'ekonomski kolonijalizam' (...). Drama je to pred kojom ekonomski napredniji svijet često zatvara oči, uši i usta“. Ponavljam, dakle, svoj apel: „Dosta gušenja Afrike: to nije rudnik koji treba iskoristiti ili tlo koje treba opustošiti“ (*Susret s predstavnicima vlasti*, Kinshasa, 31. siječnja 2023.).

Vratimo se mi Danielovu životu. Nakon što je prvo vrijeme proveo u Africi, morao je napustiti misiju iz zdravstvenih razloga. Previše je misionara umiralo nakon što su oboljeli od neke bolesti, što je bilo povezano s nepoznavanjem tamošnjih prilika. No, dok su drugi odlazili iz Afrike, Comboni to nije učinio. Nakon određenog vremena provedenog u razmišljanju, osjetio je da mu od Gospodina dolazi nadahnuće za novi put evangelizacije, koji je on sažeo u ove riječi: „Afriku spasiti Afrikom“ (*Scritti*, 2741s). To je snažna intuicija, u njoj nema trunke kolonijalizma. Snažna je to intuicija koja je pridonijela obnovi misionarskog zalaganja: evangelizirane osobe nisu bile samo „objekti“, nego i „subjekti“ misije. A sveti je Daniel želio sve kršćane učiniti protagonistima evangelizacijskog djelovanja. U tom je duhu razmišljao i djelovao cjelovito, uključujući mjesni kler i promičući laičku službu katehistâ. Katehete su blago Crkve: katehete su oni koji idu naprijed u evangelizaciji. Tako je shvaćao i ljudski razvoj, njegujući umjetnostî i zanimanjâ, potičući ulogu obitelji i žene u preobrazbi kulture i društva. Koliko je samo važno, i danas, da vjera raste i da se čovjek razvija unutar misionarskih kontekstâ, namjesto da se u njih presađuju izvana nametnuti modeli ili da se sve svodi na besplodni asistencijalizam! Treba reći „ne“ izvana nametnutim modelima i asistencijalizmu. Treba uzimati iz kulture narodâ i na temelju toga provoditi evangelizaciju. Evangelizirati kulturu i inkulturirati evanđelje: to ide ukorak jedno s drugim.

Međutim, velika Combonijeva ljubav prema misijama nije bila u prvom redu plod ljudskog zalaganja: nije u tome bio vođen vlastitom hrabrošću niti motiviran samo važnim vrijednostima, kao što su sloboda, pravda i mir. Njegov je žar proizlazio iz radosti evanđelja, nadahnjivao se na Kristovoj ljubavi i vodio do ljubavi prema Kristu! Sveti je Daniel napisao: „Takvu tešku i mukotrpnu misiju kao što je naša ne može se provoditi aljkavo, ne mogu je provoditi beskičmenjaci puni egoizma i puni sebe, koji se ne brinu kako treba za spas i obraćenje duša“. To je drama klerikalizma, koji navodi kršćane, pa i laike, da se klerikaliziraju i koji ih – kao što se ovdje kaže – pretvara u beskičmenjake pune egoizma. To je kuga klerikalizma. I dodao je: „moramo u njima zapaliti plamen ljubavi, koja izvire iz Boga i iz Kristove ljubavi; a kad se istinski ljubi Krista, tada odricanja, patnje i mučeništvo postaju slatki“ (*Scritti*, 6656). Želja mu je bila vidjeti gorljive, radosne, predane misionare: misionare – pisao je „svete i sposobne. [...] Kao prvo svete, to jest slobodne od grijeha i ponizne. Ali to nije dovoljno: potrebna je ljubav koja pojedince čini sposobnima za to“ (*Scritti*, 6655). Izvor misionarske sposobnosti, za Combonija, je, dakle, ljubav, posebno žar da s drugima dijelimo njihovu patnju i trpljenje.

Nadalje, njegova evangelizacijska strast nikada ga nije dovela do toga da djeluje sam, nego uvijek u zajedništvu u Crkvi. „Nemam drugog osim ovog života koji treba posvetiti spasenju tih duša – napisao je – želio bih ih imati bezbroj da ih upotrijebim u tu svrhu“ (*Scritti*, 2271).

Braćo i sestre, sveti Daniel svjedoči o ljubavi dobrog Pastira, koji ide tražiti izgubljene i daje svoj život za stado. Njegov žar bio je energičan i proročki u suprotstavljanju ravnodušnosti i isključenosti. U svojim se pismima usrdno spominjao svoje ljubljene Crkve, koja je predugo zaboravljala Afriku. Comboni je sanjao Crkvu u zajedništvu s raspetim ljudima u povijesti, kako bi s njima doživjela uskrsnuće. Želim vam sada nešto predložiti. Sjetite se raspetih današnjice: muškaraca, žena, djece, starijih osoba koji su raspeti nepravdama i dominacijama. Mislimo na njih i molimo. Njegovo svjedočanstvo kao da ponavlja svima nama, muškarcima i ženama Crkve: „Ne zaboravite siromaha, ljubite ih, jer u njima je prisutan Isus raspeti koji čeka da uskrsne“. Ne zaboravite siromašne: prije nego ću doći ovamo imao sam susret s brazilskim zakonodavcima koji se zalažu za siromahe, koji pokušavaju unaprijediti položaj siromašnih kroz pružanje pomoći i socijalnu pravdu. I ne zaboravljaju siromašne: rade za siromašne. Vama poručujem: ne zaboravite siromaha, jer oni će vam otvoriti vrata neba.

APEL

Do mene su jučer došle zabrinjavajuće vijesti o Nagorno-Karabahu, na Južnom Kavkazu, gdje je već ionako kritična humanitarna situacija sada pogoršana daljnjim oružanim sukobima. Upućujem svoj usrdan apel svim stranama i međunarodnoj zajednici da oružja utihnu i da se poduzmu svi naponi oko pronalaženja mirnih rješenja za dobro ljudi i poštivanje ljudskog dostojanstva.

U sklopu pozdrava talijanskim vjernicima

[...] Slavimo danas spomen svetog Andrije Kima, Pavla Chônga i drugova korejskih mučenika. Neka njihov herojski primjer bude za sve vas izvor podrške u donošenju teških odluka kao i utjeha u teškim trenucima.

Danas vas također pozivam da budete u mislima s predsjednikom Napolitanom, koji je u teškom zdravstvenom stanju: neka osjeti utjehu taj sluga svoje domovine.

Ostanimo ujedinjeni u blizini i molitvi za dragu i izmučenu Ukrajinu.